

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШКАДАИ ОМУЌЗОРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ШАҲРИ ПАНҶАКЕНТ**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН
ТАДЖИКСКИЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ В Г. ПЕНДЖИКЕНТ**

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШКАДАИ ОМУЌЗОРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ШАҲРИ
ПАНҶАКЕНТ**

**Маводи он-лайн конференцияи байналмилалӣ дар
мавзӯи
«МАСОИЛИ МУБРАМИ ФАНҲОИ ИҶТИМОӢ,
ГУМАНИТАРӢ ВА ДАҚИҚ ДАР ШАРОИТИ
ҶАҲОНИШАВӢ ВА ФАРОГИРИИ COVID-19»
25 декабри соли 2020**

Панҷакент – 2020

**Раҳмонов Камол Жамолович,
Бухоро давлат университети, Жаҳон тарихи кафедраси доценти, тарих фанлари
номзоди(интерфаол методлар асосида)**

ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ТАРИХ ФАНИ ҶЎҚИТУВЧИСИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИ

Жаҳонда бўлажак тарих ўқитувчиларининг инновацион фаолияти касбий компетентлиги ва методик тайёргарлигини такомиллаштириш, ўзини ўзи касбий ривожлантиришга бўлган эҳтиёжини янада кучайтиради. Бу борада тарих ўқитувчиларининг назарий тайёргарлиги, амалий тайёргарлиги, комплекс тайёрлаш, таълим амалиёти вариативлиги, инновацион муҳитда техника воситаларидан фойдаланиш, комплекс ривожланиш, мультимедиа тасвири маълумотларни қўллаш, дарс жараёнида интерфаол усуллардан фойдаланиш глобаллашув шароитида тарих фани ўқитувчисининг компонентлигини ошириш муҳим омилларидан бири ҳибобланади. Шунингдек, тарих ўқитувчиларининг педагогик маҳорати, педагогик фаолияти, ўқитиш технологияси ва методикаси, ҳамкорликда ўқитиш, тарих таълимининг тараққий этиш босқичлари, касбий методик тайёргарликни шакллантириш тамойиллари, тарихий адабиётлар, услубий адабиётлардан қандай фойдаланиш зарурлигини кўрсатиш мазкур мақоланинг долзарблигини ифодалайди.

Мазкур мақоламизда юқорида қайд этилган барча педагогик омилларни таҳлил қилишнинг имконияти мавжуд эмаслигини инобатга олиб, тарих дарслари давомида ўқитувчининг айрим интерфаол усуллардан қандай фойдаланиши кераклигини очиқ берамиз.

Масалан, тарих фани ўқитувчисига “1918-1939 йилларда Франция” мавзусидаги дарсни мустаҳкамлаш қисмида қўйидаги интерфаол усуллардан фойдаланишга тавсия берилади.

“Концептуал жадвал” дастури орқали “1918-1939 йилларда Франция” мавзусидаги муаммоли воқеликларнинг сабаб ва омиллари, унинг ечими, тегишли якуний хулосалар асосида амалга оширилади. “Венн технологияси” асосидаги қиёслаш услуги орқали “Германия” ва “Франция” давлатларига хос бўлган умумий белгилар таҳлил этилиши, “Т-чизма” усули билан Пуанкаре ҳукумати олиб борган сиёсатнинг ижобий ёки салбий томонлари изоҳланиши, “Кластер” усулига “Рур муаммоси” тушунчасини кенгроқ мулоҳаза қилиниши, шунингдек, ўйинли педагогик технологиялар ҳисобланган “5 дақиқа”, “Почта”, “Кичик гуруҳларда ишлаш”, “Ақлий ҳужум”, “Қарорлар шажараси”, “Мўъжизалар майдони”, “Заковат” кабиларни дарс жараёнида самарали қўлласа ўқувчилар фаоллиги янада ошади.

Интерфаол усуллардан фойдаланиш бўйича тавсиялар:

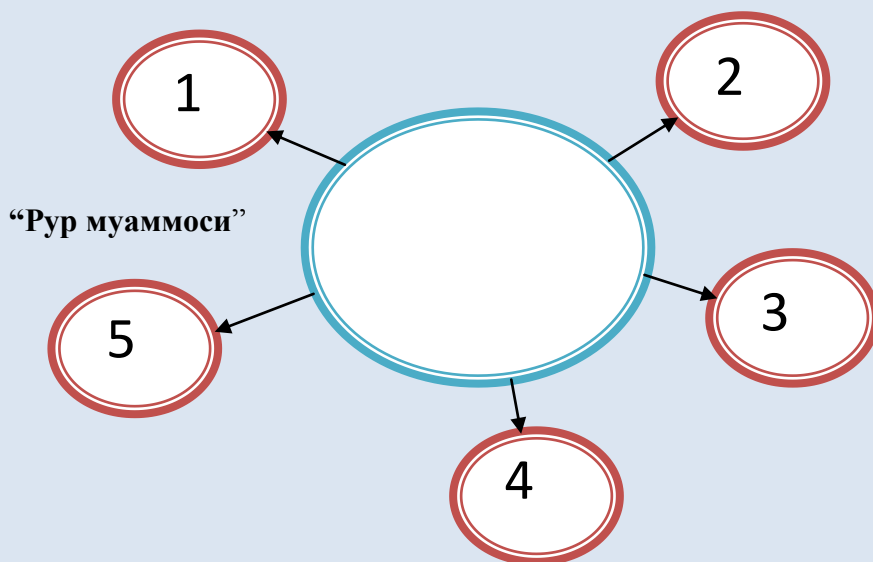
Талабалар 4 гуруҳга ажратилади. Ҳар бир гуруҳга алоҳида топшириқлар берилади

1-гуруҳ учун топшириқ: “Концептуал жадвал” орқали муаммоли воқеликларнинг сабаб ва омиллари, унинг ечимини изоҳланиши керак. Тегишли якуний хулосалар эса ўқитувчи томонидан амалга оширилади.

Интерфаол усуллардан фойдаланиш бўйича тавсиялар			
Муаммонинг мазмуни	Сабаб ва омиллари	Муаммонинг ечими	Хулоса

<p>1. Омилларга Франция 1920 бошларида гегемонлик амалга тутди?</p>	<p>Қандай асосланиб, 1920 йилларнинг Европада даъвосини йўлини</p>		
---	--	--	--

2-гурӯх учун топшириқ: Талабаларга “Кластер” дастури орқали ўрганилаётган мавзудаги “Рур муаммоси” таянч тушунчаси бўйича янги маълумотларни қайд қилиш вазифаси берилди. Ўқитувчи томонидан мазкур тушунчанинг моҳияти хулосаланди.

3-гурӯх учун топшириқ: талабалар “Т - чизма” орқали ўрганилаётган мавзуга тегишли тарихий шахслардан бири Р. Пуанкаре фаолиятига оид жиҳатларни таҳлил этадилар. Ўқитувчи ушбу шахс фаолиятидаги муҳим хусусиятлар бўйича умумий тавсияларни беради.

Раймон Пуанкаре қандай давлат арбоби бўлган?

1)* Германия иқтисодиёти 2)* Франция иқтисодиёти 3)* АҚШ иқтисодиёти

гурӯҳ учун топшириқ: талабалар “Венн диаграммаси” орқали Германия, Франция, АҚШ иқтисодиётига хос умумий белгиларни қиёсий таҳлил қиладилар. Қўйилган масаланинг ўзаро боғлиқлигини хулосалаш ўқитувчи томонидан амалга оширилади.

Хулоса қилиб айтганда, тарихни баҳс, мунозара асосида ўрганиш орқали комил инсонни тарбиялаш куралига айлантириш, тарихий хотирани шакллантириш асосида қатъиятли, мустаҳкам иродали, эътиқодида собитқадам турадиган шахсларни тарбиялаш, одамларимиз онгига маънавий илдизларимиз бўлган сарчашмаларни сингдириш кабиларни давр тақозо қилади. Бу ўринда тарихимизнинг турли босқичларида ўтган, халқ орасидан етишиб чиққан давлат арбоблари, ҳарбий саркардалар, халқ қаҳрамонлари, фан ва маданият дарғаларига объектив ва холисона баҳо бериш, уларнинг ҳаёт йўли ибрати билан тарбиялаш, сиёсий ва ижтимоий ҳаётда ҳеч қандай бўшлиқ бўлмаслигига эришиш, хуллас, “Куч билим ва тафаккурда” деган қоидага амал қилиш тамойилини шакллантириш тарих фани ўқитувчиси олдида долзарб вазифаларни қўяди.

Глобаллашув шароитида тарих фани ўқитувчиси инновацион фаолияти, касбий компетентлиги ва методик тайёргарлигини такомиллаштириши зарур, шунинг учун ўзини ўзи касбий ривожлантириши йўлида қуйидаги муҳим талабларга эътибор бериши лозим деб ҳисоблаймиз:

1. Тарихни ўтмишда ва ҳозирда кечаётган шунчаки далил ва рақамлар ҳамда воқеликлар жараёнигина деб қараш эмас, балки маънавий мерос, ҳаёт ва яшаш, истиқбол пойдевори сифатида идрок этиш салоҳиятига эга бўлиш.

2. Жаҳон тарихи воқеликларини теран кузатиб бориш, Марказий Осиё тарихи умумжаҳон тарихининг ажралмас бир қисми эканлиги, шунингдек, ўзига хос тараққиёт хусусиятларига эғалигини ҳам назардан қочирмаслик.

3. Ўз билим ва кўникмаларини доимо такомиллаштириб бориш, ҳар бир ўтиладиган мавзунини бугунги глобаллашув шароити билан боғлаб ўқувчи ва талабалар онгига сингдириш услубини қўллаш.

4. Ўқитувчи илм-фан ва технология соҳасида юз бераётган интенсив ўзгаришларни илғай олиши, оммавий-ахборот воситалари, интернет маълумотларини, инновацияларни ўтиладиган ҳар бир дарс жараёнига олиб кириши, таълимни самарали бўлиши учун замонавий турли интерфаол усуллардан фойдаланиши керак.

5. Ўқувчи ва талабаларни жаҳонда ва Марказий Осиё минтақасида кечаётган сиёсий, иқтисодий, ижтимоий-маданий жараёнлардан мутассил хабардор қилиб туриш учун тарих фани ўқитувчиси доимий ўзини-ўзи такомиллаштиришга эътибор қаратиши зарур.

**Рашидова Дилафрӯз Абдуқайюмовна,
н.и.ф., мудири кафедраи забони англисии факултети забонҳои шарқи МДТ “ДДХ
ба номи академик Б.Ғафуров” (Тоҷикистон, Хучанд)**

МАОРИФ ВА МАСЪАЛАИ РУШДИ ОН ДАР ПАЁМҲОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Ҳофизаи таърихи башарият шоҳу амир, ҳокиму сарвар ва умуман зиммдорони бешумореро дар ёд дорад, ки бо туфайли анҷом додани аъмоли мухталиф ва ба субут расонидани қорҳои гуногун номи худро ҳовидона гардониданд. Агар иддае чун Анӯшервони Одил, Исмоили Сомонӣ бо додгустариву адолатпешагӣ, ғамхориву хизмат ба мардум ва тараҳҳуму мунъимӣ иштиҳор пайдо намуда бошанд, баръакс, тоифае амсоли Ҳачҷоҷ ибни Юсуф, Чингизхону Темур бо зулму ситам ва қатлу хунҳорӣ вирди забонҳо гардида, номашон дар китоби таърих мастур шудааст.

	Технический колледж города Худжанда	МОЛОДЕЖИ	
123	Отамуродов Ж.З. Таджикский Государственный Университет Права, Бизнеса И Политики Кафедра мировой экономики магистратуры Отамуродов Джамхур - студент 2 курса 1-25.01.03 - «Мировая экономика»	ИНФОРМАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ КАК ОСНОВНАЯ ЗАДАЧА XXI ВЕКА	429
124	Раззоқов Шодмонқул , Саидов Асомиддин Қурбонович	МЕРОСИ НИЁҒОН ВА РАСМУ ОИНҲОИ ХАЛҚИ ТОҶИК ТО БА ИМРУЗ	432
125	Раҳмонов Камол Жамолович, Бухоро давлат университети, Жаҳон тарихи кафедраси доценти, тарих фанлари номзоди	ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ТАРИХ ФАНИ ҶЌИТУВЧИСИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИ	438
126	Рашидова Дилафрӯз Абдуқайюмовна, н.и.ф., мудири кафедраи забони англисии факултети забонҳои шарқи МДТ “ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров” (Тоҷикистон, Хучанд)	МАОРИФ ВА МАСЪАЛАИ РУШДИ ОН ДАР ПАЁМҲОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ	440
127	Savronov Elchinbek Erkinovich Student of History and cultural heritage faculty, Bukhara State University, Uzbekistan elchinbeksavranov@gmail.com	THE DEVELOPMENT OF SUFISM DOCTRINE IN CENTRAL	443
128	Сайдуллаев Умеджон Уктамович – канд. экон. наук, доцент, заведующий кафедрой многоканальных телекоммуникационных систем ГОУ «ХГУ имени академика Б. Гафурова» (Республика Таджикистан, г. Худжанд) Тел. 93-506-00-61, E-mail: saidullaev_umed@mail.ru , Сайдуллаев Умеджон Ҷктамович – номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент мудири кафедраи системаҳои бисёршабакавии телекоммуникатсионии ДДХ ба номи академик Б. Гафуров (Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд), Тел. 93-506-00-61, E-mail:	РАЗВИТИЕ ИНТЕРАКТИВНОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ РУШДИ ТЕЛЕВИЗИОНИ ИНТЕРАКТИВӢ	446